

Aan: De minister van OCW Robbert Dijkgraaf, alsmede het kabinet en parlement

Onderwerp: Behoud het open karakter van onze campussen en respecteer het demonstratierecht

dd. 27 mei 2024

Hooggeachte heer Dijkgraaf en andere geadresseerden,

Met grote ongerustheid hebben wij, wetenschappers aangesloten bij Scientists4Future NL, gezien hoe de Tweede Kamer op 25 april twee moties aan heeft genomen die oproepen om de toegang van externen tot hogescholen en universiteiten in te perken.^{[1][2]}

Dit is om te beginnen in tegenspraak met alle inspanningen die er in ons hoger onderwijs worden gedaan om de verbindingen tussen wetenschap en samenleving te versterken, ook door veel van de bij Scientists4Future NL aangesloten wetenschappers. In deze tijd, waarin de samenleving steeds afhankelijker wordt van wetenschap en technologie, terwijl tegelijkertijd het wantrouwen hiertegen toeneemt, zijn wetenschapscommunicatie en “open science” belangrijker dan ooit. Het opwerpen van praktische barrières tussen wetenschappers en het publiek is op langere termijn nadelig voor het vertrouwen in de wetenschap. Daarbij zijn universiteiten openbare instellingen, gefinancierd met publiek geld. Het is zeer onwenselijk om de uitwisseling met de rest van de maatschappij te belemmeren door toegangscontrole of verplichte identificatie.

Belangrijker nog is het effect dat de voorgestelde toegangscontrole en identificatieplicht zullen hebben op de sociale en psychologische veiligheid binnen onze instellingen. De indieners van de moties motiveerden hun voorstellen met zorgen over de veiligheid van Joodse studenten. Wij vrezen echter dat de voorgestelde maatregelen per saldo de veiligheid op onze instellingen juist zullen verkleinen en de academische vrijheid zullen aantasten.

Door deze maatregelen kan onder studenten, medewerkers en gasten al te makkelijk het gevoel ontstaan dat zij in de gaten worden gehouden. Zo’n gevoel kan een remmend effect hebben op de bereidheid van studenten, medewerkers en andere belangstellenden om hun mening te uiten en deel te nemen aan bijeenkomsten (“chilling effect”). Sommigen zullen mogelijk vrezen voor repercussies, zoals “doxing”, intimidatie, of negatieve gevolgen voor carrière of verblijfsstatus. De vrijheid van meningsuiting wordt zo aangetast, de vrije uitwisseling van ideeën wordt geremd, wantrouwen groeit, minderheden worden minder gehoord, het academische debat wordt minder open en verarmt. Wij merken op dat dit soort negatieve effecten de héle universiteits- en hogeschoolgemeenschap treffen.

Wij roepen daarom op om het open karakter van onze campussen te behouden en géén toegangscontrole of identificatieplicht in te voeren op hogescholen en universiteiten.

Bovendien maken wij ons grote zorgen over de repressie waar demonstranten mee te maken krijgen en de toon waarop in de politieke arena over ze wordt gesproken. Amnesty International Nederland signaleerde al in 2022 dat het Nederlandse demonstratierecht onder druk staat; zo treedt de politie vaak stevig op tegen activisten van Extinction Rebellion.^[3] In de afgelopen weken hebben wij gezien hoe demonstrerende studenten geconfronteerd werden met onnodig escalerend en gewelddadig optreden van gezagsdragers.^[4] Eenmaal thuis, hebben ze moeten horen en lezen hoe de machtigste politici van dit land hun doelstellingen verdraaien^[5], ze antisemitische motieven in de schoenen schuiven^{[5][6]}, en ze uitmaken voor “reischoppers” en “tuig”.^{[6][7][8]} Deze politici lijken zich er bij deze uitspraken geen rekenschap van te geven dat het bij de demonstrerende studenten gaat om getalenteerde, jonge mensen die nog aan het begin staan van hun carrière, en die we juist naar het hoger onderwijs hebben gestuurd om kritisch te leren denken.

Nochtans is geweldloos demonstreren een mensenrecht dat ook voor studenten geldt. Studenten (en medewerkers) hebben met name ook het recht om te protesteren tegen het beleid van hun eigen onderwijsinstellingen; het maakt hiervoor niet uit of het gaat om beleid dat gevolgen heeft op lokale, nationale, internationale of globale schaal. Disruptieve acties mogen hierbij niet zonder meer worden verboden.^[3] Dat geldt ook voor het dragen van gezichtsbedekking,^[3] temeer omdat demonstranten daar geldige redenen voor kunnen hebben.^{[9][10]}

Wij roepen het kabinet en het parlement op om het demonstratierecht te respecteren, in daden én in woorden.

Tot slot geven wij u graag nog iets mee. Wij kennen onze studenten als intelligente, gemotiveerde, maatschappelijk betrokken en toekomstgerichte jonge mensen. Het is de moeite waard om naar ze te luisteren!

Hoogachtend,

Scientists4Future NL

E-mail: contact@scientists4future.nl

Website: <https://scientists4future.nl/>

Bronnen:

^[1] Motie van de leden Van der Plas en Van Zanten over er bij hogescholen en universiteiten op aandringen een identificatieplicht te hanteren en hierop te handhaven, <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2024Z07542&did=2024D17372>

^[2] Motie van het lid Diederik van Dijk over afspraken met instellingen voor hoger onderwijs om de toegang tot gebouwen zodanig te controleren dat risico's op antisemitische incidenten door (externe) activisten zoveel mogelijk worden voorkomen, <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2024Z07558&did=2024D17388>

^[3] Amnesty International Nederland over demonstratierecht: <https://www.amnesty.nl/wat-we-doen/demonstratierecht-in-nederland/waar-gaat-het-mis-in-nederland>, rapport als pdf:

https://www.amnesty.nl/content/uploads/2022/11/AMN_22_33_demonstratierecht-onderdruk.pdf?x88970

[4] Amnesty: “Politie laat kansen op de-escalatie liggen bij studentendemonstraties”, <https://www.amnesty.nl/actueel/politie-laat-kansen-op-de-escalatie-liggen-bij-studentendemonstraties>

[5] Tweet van Mark Rutte: <https://x.com/MinPres/status/1788470584646537544>

[6] Tweet van Geert Wilders: <https://x.com/geertwilderspvv/status/1788249995709215075>

[7] Tweet van Dilan Yesilgöz-Zegerius: <https://x.com/DilanYesilgoz/status/1790054007634903384>

[8] Tweet van Caroline van der Plas: <https://x.com/lientje1967/status/1787566065246998918>

[9] Brief van een bezorgde ouder van een student, die o.a. ingaat op het waarom van gezichtsbedekking: https://www.instagram.com/p/C66F1D0I3aw/?img_index=3

[10] Trouw: “Waarom zijn zoveel pro-Palestijnse demonstranten gemaskerd?”, <https://www.trouw.nl/binnenland/waarom-zijn-zoveel-pro-palestijnse-demonstranten-gemaskerd~bed3170a/>